

Henryk Wieniawski (1835-1880) – życie i twórczość

Henryk Wieniawski z bratem Józefem,
Litografia 1851. Zbiory Rosyjskiej Biblioteki
Narodowej

Wczesne lata i edukacja

Henryk Wieniawski urodził się **10 lipca 1835 roku** w Lublinie, w rodzinie o bogatych tradycjach intelektualnych i muzycznych. Jego ojciec, **Tadeusz Wieniawski**, był cenionym lekarzem, który przywiązywał dużą wagę do wykształcenia swoich dzieci. Matka, **Regina Wieniawska z domu Wolff**, była pianistką i to właśnie ona miała ogromny wpływ na wczesne zainteresowanie Henryka muzyką. Brat matki, **Edward Wolff**, był pianistą i kompozytorem, z którym Wieniawski, gdy stał się już znanym i cenionym skrzypkiem, wspólnie występował. Henryk miał kilku braci – starszego **Juliana (1834-1912)** oraz młodszych: bliźniaków: **Józefa (1837-1912)** i **Aleksandra (1837-1916)**, a także **Adama, Kajetana i Konrada**, którzy zmarli we wczesnym dzieciństwie. Julian, pianista-amator został pisarzem i obrał pseudonim „Jordan”. Obecny na litografii Józef był wybitnym pianistą i kompozytorem. Aleksander początkowo rozwijał karierę wokalną, ale ostatecznie wybrał zawód urzędnika. Tadeusz Wieniawski miał także **najstarszego syna Tadeusza (1816-1887)** z pierwszego małżeństwa, który wzorem ojca został lekarzem. Rodzina Wieniawskich była silnie związana z kulturą i sztuką, co stworzyło sprzyjające środowisko dla rozwoju talentu młodego Henryka.

Już od najmłodszych lat ujawniał on niezwykle zdolności muzyczne, które rodzina dostrzegła i postanowiła rozwijać. **Pierwsze lekcje muzyki Henryk pobierał u matki**. Szybko pokazał, że jest dzieckiem o wyjątkowej muzykalności i talencie. **W świat gry skrzypcowej** pięcioletniego Henryka wprowadził znakomity polski artysta **Jan Hornziel**, późniejszy koncertmistrz Teatru Wielkiego w Warszawie. Następnie Henryk kształcił się pod okiem **Stanisława Serwaczyńskiego**, który pełnił rolę solisty i koncertmistrza Opery Budapesztańskiej. Henryk Wieniawski czynił błyskawiczne postępy i już w wieku 7 lat zadebiutował publicznie jako solista, co wzbudziło ogromne zainteresowanie i podziw wśród słuchaczy.

W wieku zaledwie 8 lat Henryk Wieniawski wyjechał do Francji, aby zdawać egzamin do prestiżowego **Konserwatorium Paryskiego** (Conservatoire de Paris), jednej z najważniejszych instytucji muzycznych na świecie. Zgodnie z procedurą, do Konserwatorium Paryskiego przyjmowano tylko Francuzów, którzy ukończyli 12. rok życia. Dzięki staraniom i na mocy wyjątkowego dekretu **28 listopada 1843 roku** Henryk Wieniawski z numerem 468 został wpisany w poczet uczniów Konserwatorium. Przyjęcie tak młodego ucznia było ogromnym wyróżnieniem, świadczącym o jego niezwykłym talencie. W pierwszym roku nauki Wieniawski kształcił się w klasie **Josepha Clavela**. Następnie trafił do klasy skrzypiec, którą prowadził wirtuoz **Joseph Lambert Massart** (na zdjęciu), jeden z czołowych pedagogów tamtych czasów, znany z rygorystycznych metod nauczania i wyrafinowanego podejścia do techniki gry na skrzypcach.

Wieniawski studiował pod okiem Massarta przez trzy lata, rozwijając swoje umiejętności techniczne i interpretacyjne. Jego talent do skrzypiec szybko zyskał uznanie, a on sam zdobywał kolejne wyróżnienia i nagrody. Oprócz nauki gry na skrzypcach, Henryk studiował teorię muzyki i kompozycję, co pozwoliło mu na rozwijanie swojego artystycznego potencjału w szerszym kontekście.

W 1846 roku, mając zaledwie 11 lat, Wieniawski ukończył studia w Konserwatorium z najwyższymi wyróżnieniami, zdobywając pierwszy dyplom. Jego osiągnięcia w tak młodym wieku uczyniły go jednym z najmłodszych i najbardziej utalentowanych absolwentów w historii Konserwatorium Paryskiego. Zdobył on złoty medal w klasie skrzypiec, co było potwierdzeniem jego wyjątkowych zdolności.

Po ukończeniu studiów skrzypcowych, Wieniawski jeszcze dwa lata kształcił się w Paryżu u profesora Josepha Massarta. Do Francji przybyła matka Wieniawskiego, Regina Wolff z młodszym bratem Józefem, który rozpoczął naukę w klasie fortepianu w Konserwatorium Paryskim.

Pani Regina zapraszała do domu swojego brata – pianistę i kompozytora Edwarda Wolffa – a także osobistości ze świata nauki i sztuki. Częstym gościem w domu Wieniawskich był Adam Mickiewicz. Nastoletni Henryk spotkał także Fryderyka Chopina. Bogate życie kulturalne również miało wpływ na rozwój młodego artysty.

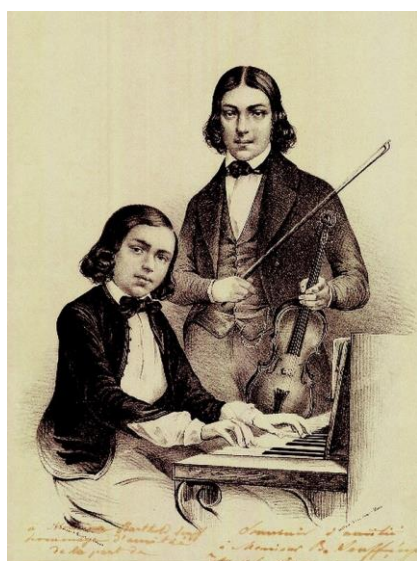
W dzieciństwie Wieniawski często koncertował w Paryżu, wykonując także własne kompozycje. Pierwszy utwór – **Wielki kaprys fantastyczny op. 1** (*Grand caprice* op. 1) – stworzył w latach 1846-47. Wkrótce powstały m.in. **Allegro de sonate op. 2** (1848) czy niestety – jak większość dziecięcych kompozycji, zaginiony – **Koncert skrzypcowy D-dur**, którego

fragment Wieniawski wpisał do pamiętnika Stanisława Moniuszki. Szczęśliwie dwa pierwsze opusowane utwory – ***Wielki kaprys fantastyczny*** op. 1, dedykowany Josephowi Massartowi i ***Allegro de Sonate*** op. 2, poświęcony Stanisławowi Moniuszce, przetrwały do naszych czasów. Pierwsze kompozycje Wieniawskiego, przeznaczone na skrzypce i fortepian, świadczą zarówno o jego genialnej technice skrzypcowej, jak i niezwykłym, jeszcze nieoszlifowanym kształceniem, talencie kompozytorskim.

Po zakończeniu pierwszego tournée – o którym dowiedzie się później – w 1849 roku Wieniawski postanowił kontynuować edukację w zakresie kompozycji. Podjął naukę w Konserwatorium Paryskim pod kierunkiem **Hippolite'a Colleta**, wybitnego teoretyka muzyki i kompozytora. Roczne studia pozwoliły mu na pogłębienie wiedzy teoretycznej oraz na rozwijanie umiejętności kompozytorskich, które później miały istotny wpływ na jego własne dzieła.

Wieniawski już od najmłodszych lat był zatem nie tylko wybitnym wykonawcą, ale również rozwijającym się kompozytorem. Wpływy, które otrzymał w Konserwatorium Paryskim, ukształtowały jego późniejszą twórczość i styl, łączący wirtuozerię z głęboką muzykalnością. Właśnie te cechy miały stać się charakterystycznymi dla jego kariery artystycznej w dorosłym życiu.

Życie koncertowe Józefa i Henryka Wieniawskich

Józef i Henryk Wieniawscy byli braćmi, którzy odegrali znaczącą rolę w muzyce europejskiej XIX wieku. Józef Wieniawski, młodszy brat Henryka, był wybitnym pianistą, kompozytorem i dyrygentem. **Urodził się 23 maja 1837 roku** w Lublinie, i podobnie jak jego brat, wykazywał wczesne talenty muzyczne. Studiował w Paryżu, gdzie uczył się gry na fortepianie u znanych pedagogów, takich jak **Antoine François Marmontel** i **Pierre Zimmermann**. Później doskonalił swoje umiejętności w Wiedniu pod okiem **Carla Czernego** oraz u **Fryderyka Chopina**. Podobnie jak Henryk, ukończył także roczne studia kompozytorskie w

Paryskim Konserwatorium.

Józef Wieniawski szybko zyskał renomę jako wybitny pianista i kompozytor. Jego repertuar obejmował zarówno własne kompozycje, jak i dzieła innych twórców, w tym

Beethovena, Chopina i Liszta. Wieniawski był także aktywnym dyrygentem, współpracującym z licznymi orkiestrami. Koncertował w całej Europie, w tym w takich krajach jak Rosja, Niemcy, Anglia, Francja i Polska, zdobywając uznanie za swoje mistrzowskie wykonania i głęboką interpretację muzyki.

30 stycznia 1848 roku Henryk i Józef Wieniawscy wraz z wujem Edwardem Wolffem w paryskiej sali Saxa dali pożegnalny koncert, po czym wyruszyli na roczne tournée po Europie. Oczywiście, podróżowali razem z mamą. Henryk miał wtedy 13, a Józef – tylko 11 lat. Henryk był poddanym i stypendystą cara Rosji, udał się więc do Petersburga. Wysłuchawszy nastoletniego Wieniawskiego dojrzały belgijski skrzypek Henri Vieuxtemps stwierdził: „To dziecko jest bez wątpienia geniuszem, inaczej niepodobna byłoby grać w jego wieku z tak namiętnym uczuciem, a co większa – z takim rozumem i tak głęboko obmyślanym planem¹”.

Henryk Wieniawski koncertował w Petersburgu trzy miesiące. Często gościł w salonach rosyjskiej arystokracji. Zdarzało się, że grał wspólnie z gospodarzami – wiolonczelistą, hrabim **Mateuszem Wielhorskim** i skrzypkiem, księciem **Mikołajem Jusupowem**. Następnie rodzina Wieniawskich odwiedziła kraje nadbałtyckie, koncertując m.in. w Helsinkach i Rydze. Zmierzając do Warszawy, na jesieni 1848 roku Henryk Wieniawski w Wilnie spotkał się ze Stanisławem Moniuszką. Wreszcie stolica usłyszała polskiego Paganiniego – 10 i 15. października 1848 roku Henryk Wieniawski wystąpił w Teatrze Wielkim. „W zadziwiającej grze jego i wiosenna świeżość, siła, i wprawa, i głębokie dojrzałego męża czucie walczą na przemian o pierwszeństwo²”, pisał recenzent „Kuriera Warszawskiego”.

Przez Lublin i Puławę bracia Wieniawscy udali się do Drezna. Tam niemal cztery miesiące spędzili u wybitnego polskiego skrzypka – **Karola Lipińskiego** (1790-1861). Dużo starszy Lipiński był także kompozytorem, który chętnie szlifował muzyczne zdolności nastoletniego Wieniawskiego. Co więcej, list polecający Lipińskiego umożliwił Henrykowi spotkanie z wirtuozem fortepianu Franzem Lisztem i dwa koncerty w Weimarze.

Po powrocie do Paryża wiosną 1849 roku i rocznych studiach kompozytorskich, bracia we wrześniu 1850 znów wyruszyli na tournée – tym razem aż dwuletnie. W grudniu 1851 zawitali do Warszawy. W latach 1851-1852 nastoletni Wieniawscy niemal 200 (!) razy wystąpili w Rosji i krajach nadbałtyckich. To nie wszystko. Wówczas Henryk bardzo intensywnie komponował.

¹ Wiktor Każyński, „Tygodnik Petersburski”, 5 I 1848, cyt. za:

https://www.wieniawski.pl/zyciorys_henryka_wieniawskiego_czesc_1.html, dostęp 13.01.2025.

² „Kurier Warszawski”, 11 X 1848, cyt. za: Ibid.

„Napisał *Adagio élégiaque* op. 5, fantazję koncertową *Souvenir de Moscou* op. 6, *Capriccio-Valse* op. 7, *Grand duo polonaise* (wspólna kompozycja braci), *Romance sans parole* i *Rondo élégant* op. 9, *Karnawał rosyjski* op. 11.³”

Po krótkim odpoczynku, 20 lutego 1853 roku bracia Wieniawscy udali się do Wiednia, gdzie występowali przed rodziną cesarską w sali opery wiedeńskiej. W stolicy Austrii Henryk pierwszy raz zaprezentował swojego słynnego *Kujawiaka a-moll*. Wykonał również ***Wariacje na temat hymnu austriackiego op. 10, później włączone do zbioru Kaprysów op. 10.***

W latach 1853-54 bracia Wieniawscy koncertowali głównie w Niemczech. Odwiedzili Monachium, Berlin, Frankfurt nad Menem, wszędzie zyskując wielki podziw. W Lipsku, 27.10. 1853 w Sali Gewandhausu Wieniawski z manuskryptu wykonał swój świeżo ukończony ***I Koncert skrzypcowy fis-moll op. 14.***, który spotkał się z entuzjazmem słuchaczy i krytyków.

Bracia Wieniawscy pojawili się w niemieckim Poznaniu wiosną 1854 roku. Gorąco przyjmowani polscy wirtuozi odwiedzili się nie tylko koncertami. Henryk zadedykował swój, prawdopodobnie napisany wcześniej, utwór ***Souvenir de Posen op. 3*** Joannie Niemojowskiej, a wspomnianego ***Kujawiaka a -moll*** – Michalinie Czapskiej. Także w Poznaniu, mieście późniejszych Międzynarodowych Konkursów Skrzypcowych, Wieniawski stworzył swoją jedyną pieśń – ***Rozumiem***, do słów Józefa Dionizego Minasowicza. Kompozycja znajduje się w serwisie YouTube.

O popularności duetu Wieniawskich najlepiej świadczy grudniowy koncert 1855 roku. Profesor Konserwatorium Brukselskiego **François Joseph Fetis** zaprosił braci, aby wystąpili w sali Konserwatorium, która mogła pomieścić niemal 2000 osób. Cóż, słuchaczy było tak wielu, że sala nie wystarczyła...

Henryk, ze swoją niezwykłą techniką skrzypcową, i Józef, z finezją gry fortepianowej, tworzyli duet idealny, który zachwycał publiczność na całym świecie. Bracia Wieniawscy zyskali międzynarodowe uznanie nie tylko jako wybitni soliści, ale także jako duet, który potrafił łączyć swoje talenty w wyjątkowy sposób. Ich wspólne koncerty były wydarzeniami artystycznymi, które przyciągały tłumy i przyczyniały się do rozwoju ich kariery. Wspólne tournée miały także wpływ na ich kompozycje – niektóre z utworów Henryka zostały napisane specjalnie z myślą o wspólnych wykonaniach z Józefem.

Mimo niezaprzeczalnych sukcesów, bracia Wieniawscy latem 1885 roku zdecydowali,

³ Ibid.

że będą występować osobno. Henryk i Józef byli zbyt wielkimi osobowościami, poza tym – niestety – młodszy Józef podczas koncertów pozostawał w cieniu Henryka. Nasz skrzypek w drugiej połowie 1855 roku występował i odpoczywał w Szczawnie-Zdroju. Następnie odwiedził Wrocław, Lipsk i Kolonię, by z początkiem 1856 stanąć w Belgii.

Indywidualna kariera artystyczna

Niezwykłe intensywna indywidualna kariera artystyczna Henryka Wieniawskiego rozgrywała się w latach 1855-1880. Nie sposób wymienić wszystkich odwiedzonych miast, wykonanych utworów i spotkanych osobistości. Spróbujmy prześledzić najważniejsze dokonania koncertowe Henryka Wieniawskiego.

W 1856 roku artysta odwiedził Belgię i Holandię. Koncertował w Brukseli, Antwerpii, Gandawie oraz niderlandzkich miastach: Amsterdamie, Hadze i Utrechcie. Co ważne, w 1856 roku w Holandii została wydana pierwsza biografia 21-letniego (!) Henryka Wieniawskiego. Napisał ją muzykolog **Alexandre Desfossez**, przytaczając w książce fragment brukselskiej recenzji: „Żaden skrzypek nie może się równać z Wieniawskim, pierwszym pod względem opanowania techniki gry. Od czasów Paganiniego nie pojawił się wirtuoz tej rangi⁴”.

W październiku 1858 roku Wieniawski pierwszy raz przyjechał do Londynu. Przybył na zaproszenie **Louisa Antoine’a Julliena** – słynnego impresario, dyrygenta i kompozytora. Wieniawski brał udział w jubileuszowym, dwudziestym cyklu koncertów w Królewskim Teatrze „Lyceum”, w ciągu siedmiu tygodni występując 40 razy – bagatela, sześć dni w tygodniu. Zachwyceni Londyńczycy oblegali kasy biletowe. Potem Wieniawski koncertował z zespołem Julliena w innych miastach Anglii, Irlandii i Szkocji.

W następnym, 1859 roku, Henryk Wieniawski uczestniczył w trzech cyklach londyńskich koncertów kameralnych. Były to: Monday Popular Concerts (Poniedziałkowe Koncerty Popularne), poranki the Musical Union oraz występy organizowane przez Beethoven Quartett Society, na których artysta grał na altówce (!) w kwartecie smyczkowym razem ze skrzypkami: Heinrichem Wilhelmem Ernstem i Josephem Joachimem oraz wiolonczelistą

⁴ „L’Indépedance”, 29 II 1856, cyt. za: Ibid.

Alfredo Piattim. Joseph Joachim pisał: „[Wieniawski] był zawsze, i jest także dzisiaj, najbardziej szalonym i ryzykownym wirtuozem, jakiego kiedykolwiek słyszałem. Kto nie był świadkiem tych najśmielszych akrobatycznych skoków, które wykonywał na altówce, gdyśmy razem z Ernstem i Piattim tworzyli kwartet smyczkowy w londyńskim Beethoven Quartett Society, nie może sobie wyobrazić, co potrafi zdziałać jego lewa ręka⁵”.

Londyński pobyt miał także wielki wpływ na życie osobiste Henryka Wieniawskiego. **W kwietniu 1859 roku** artysta, dzięki kontaktom pianisty Antona Rubinstein, poznał swoją przyszłą żonę – Izabelę Hampton (1837-1928). Matka Izabeli, Aleksandra Osborne, sprzyjała małżeństwu – w końcu jej brat, George Osborne, był pianistą i kompozytorem. Pan Hampton jednak życzył sobie dla córki stabilizacji finansowej, dlatego zgodził się na ślub pod dwoma warunkami: Wieniawski miał ubezpieczyć państwa Hamptonów na 200 000 franków i dostać stałą posadę.

Wieniawski ruszył do Petersburga, aby zdobyć zaszczytną funkcję nadwornego skrzypka cara Rosji. Udało się – w kwietniu 1860 Wieniawski dostał trzyletni kontrakt, który potem trzy razy przedłużył. Wieniawski pozostawał nadwornym skrzypkiem cara Rosji w latach 1860-1872.

Po spektakularnych koncertach w Warszawie latem 1860 roku Wieniawski udał się do Paryża. Tam 8.08.1860 roku w kościele św. Andrzeja poślubił Izabelę Hampton. Był to prawdziwie muzyczny ślub. Izabelę do ołtarza prowadził słynny pianista i przyjaciel Wieniawskiego Anton Rubinstein, świadkiem był kompozytor Gioacchino Rossini, a na skrzypcach grał wspomniany Henri Vieuxtemps. Państwo młodzi odwiedzili swoich rodziców w Londynie i Lublinie, po czym przez Warszawę wyruszyli do Petersburga.

Do obowiązków Wieniawskiego należało: występowanie na koncertach dworskich, realizowanie partii solowych w petersburskich operach i baletach o nauczanie skrzypiec w szkole teatralnej. Raz na rok artysta mógł na własny koszt koncertować w Teatrach Moskwy i Petersburga, którego to prawa Wieniawski notorycznie nadużywał, koncertując według własnego uznania. Wieniawski rozpoczął współpracę z założonym przez Antona Rubinsteina Towarzystwem Muzycznym, w którym powołał kwartet smyczkowy. Jesienne i zimowe koncerty kameralne z udziałem Wieniawskiego cieszyły się dużym uznaniem i zainteresowaniem petersburskich elit.

Wróćmy na chwilę do żony Wieniawskiego. Izabella była utalentowaną pianistką i towarzyszką życia Wieniawskiego, z którą często występował na scenie. Ich wspólne koncerty

⁵ Arnold Moser, *Geschichte des Violinspiels*. Berlin 1923, cyt. za: Ibid.

były niezwykle popularne i dodatkowo umacniały jego pozycję w świecie muzyki.

Wspomnimy tylko, że w Petersburgu Wieniawski na swoje potrzeby pedagogiczne skomponował ***Etiudy-Kaprysy na dwa skrzypiec op. 18***. W Petersburgu powstały też słynne ludowe miniatury – *Obertas* i *Dudziarz*, opublikowane pod wspólnym tytułem ***Deux mazourkas caractéristiques (Dwa mazurki charakterystyczne) op. 19***. W 1865 roku Wieniawski skomponował *Fantazję na tematy z opery „Faust”* Ch. Gounoda op. 20. W 1870 roku napisał *II Poloneza A-dur* op. 21. W Petersburgu stworzył Wieniawski również transkrypcję *Romansu* Antona Rubinsteina zatytułowaną *Noc*, a także jedyny w swej twórczości utwór na altówkę ***Reverie (Marzenie)***, dedykowany partnerowi z kwartetu **Hieronimowi Weickmannowi**, i przez niego po śmierci autora w 1885 roku dokończony. W Petersburgu stworzył Wieniawski także pierwszą wersję ***II Koncertu skrzypcowego d-moll op. 22 (1862)***. Utwór, po zmianach, ostatecznie ukazał się drukiem w 1870 roku.

W 1862 roku Anton Rubinstein otworzył w Petersburgu pierwsze rosyjskie Konserwatorium Muzyczne. W latach 1862-1867 klasę skrzypiec i zespołów kameralnych prowadził nie kto inny, jak Henryk Wieniawski.

Wieniawski uwielbiał występować i tak naprawdę z dwunastu zakontraktowanych lat spędził w Petersburgu około sześciu. W latach 1861, 1864, 1866-69 wielokrotnie prezentował się w Londynie, zarówno w koncertach promenadowych Covent Garden, jak i w prywatnych domach. W 1863 i 1867 występował w Amsterdamie. W 1862 roku dał charytatywny koncert w paryskim Hotelu Lambert, z którego wpływy przekazano zubożałym Polakom we Francji. W latach 1863, 1867, 1870, 1871 odwiedził niemal całą Skandynawię - Danię, Szwecję, Finlandię i Norwegię. Rokrocznie występował w niemieckich uzdrowiskach – m.in. w Baden-Baden, Wiesbaden czy Kreutznach. W latach 1866 i 1869 dał koncerty w Bukareszcie. W 1869 roku w Konstantynopolu wystąpił przed jednym słuchaczem – sułtanem Abdul-Azizem.

Po dziesięcioletniej przerwie, w 1870 roku Henryk Wieniawski koncertował w Warszawie. Krytycy zwrócili uwagę na mniejszy temperament i większą poetykę w grze artysty. W 1872 roku Wieniawski miał wystąpić w stolicy, ale warszawski namiestnik cara, Fiodor Berg, najwyraźniej zapomniał o koncercie. Po kłótni Wieniawski, który wolał prowadzić wolne życie koncertowe, zrezygnował z petersburskiej posady. W czerwcu 1872 ostatni raz wystąpił w Rosji. W sierpniu 1872 roku na zlecenie impresario Maurycego Graua pianista Anton Rubinstein. skrzypek Henryk Wieniawski i dwie śpiewaczki – Luisa Liebhard i Luisa Ormeni – wyruszyli w trasę koncertową do Stanów Zjednoczonych.

Wieniawski dołączył do artystów jako ostatni. Na plakatach wielką czciską wypisano

nazwisko Rubinsteina. Niemale było zdziwienie amerykańskich słuchaczy, kiedy odkryli potencjał Wieniawskiego. Amerykański krytyk relacjonował: „W Henryku Wieniawskim słuchaliśmy jednego z n a j w i ę k s z y c h światowych skrzypków. Słyszeć doskonały *Koncert e-moll* Mendelssohna grany przez takiego mistrza było niczym nie zmaconą rozkoszą.⁶” Recenzenci szybko docenili piękno gry i wyjątkową technikę Wieniawskiego. Rubinstein i Wieniawski stali się prawdziwymi ambasadorami muzyki romantycznej, popularyzując ją w Stanach Zjednoczonych. Ich koncerty przyciągały tłumy, a Wieniawski był często chwalony za swoją zdolność do wnikliwego interpretowania utworów oraz za niezwykłą wirtuozerię.

Zachwyty publiczności i krytyki nie zmieniały faktu, że amerykańskie tournée było niesamowicie wyczerpujące. Artyści podróżowali po Stanach Zjednoczonych przez osiem miesięcy, dając koncert niemal codziennie. Wystąpili 215 razy w 60 miastach wschodniego wybrzeża. Przemęczony Anton Rubinstein wrócił do Europy, a Henryk Wieniawski... pozostał jeszcze rok w Nowym Świecie, odwiedzając zachodnie wybrzeże – m.in. Kalifornię – a także Meksyk. Szczególną estymą darzono artystę właśnie w Kalifornii. Tu napisano drugą biografię Wieniawskiego – wiemy o niej tylko z gazet, bowiem niestety nie przetrwała do naszych czasów. Wieniawski odwdzieczył się kompozycją *Souvenir de San Francisco*. Jakby naszemu artyście było mało – San Francisco leży ponad 9000 km od Warszawy – wracając do Europy, Wieniawski koncertował także w Nowym Jorku i ... na Kubie.

Od 1.12.1874 roku wirtuoz zamieszkał w Brukseli. W stolicy Belgii razem z pianistą Louisem Brassinim stworzył nowy cykl koncertów kameralnych „union Instrumentale”. Jednocześnie często odwiedzał Paryż, Hagę, Amsterdam, w latach 1875-76 grał w miastach niemieckich, m.in. w Hamburgu, Magdeburgu i Frankfurcie nad Menem. Na początku 1876 roku trzykrotnie wystąpił w Warszawie, w tym samym roku dał koncerty na Wyspach Brytyjskich.

Wieniawski był częścią szerokiego kręgu artystów, z których wielu wywarło na niego wpływ, ale również Wieniawski wpłynął na ich twórczość i działalność. W Weimarze nastoletniego Wieniawskiego koncertował przed **Ferencem Lisztem**, jednym z najważniejszych pianistów i kompozytorów epoki romantyzmu. U Liszta kształcił się brat Henryka, pianista Józef Wieniawski.

Wieniawski pozostawał również w kontakcie z **Piotrem Czajkowskim**, jednym z największych kompozytorów rosyjskich. Petersburscy studenci Henryka Wieniawskiego wprowadzali do swojego repertuaru skrzypcowego muzykę Czajkowskiego.

⁶ „Dwight’s Journal of Music”, 19 X 1872, cyt. za: Ibid.

Śledząc podróże artystyczne Henryka Wieniawskiego łatwiej wymienić miasta, w których nie był. Bez samolotu zwiedził Amerykę, nieustannie grał w wielu państwach europejskich. Oprócz tego prowadził działalność pedagogiczną i komponował.

Kariera pedagogiczna

W latach 1853-54, nastoletni Henryk Wieniawski wydał swój **pierwszy zbiór etiud – *L'École Moderne: 10 Études-Caprices op. 10***. Zbiór ten stał się jednym z podstawowych dzieł pedagogicznych dla skrzypków i do dziś jest uznawany za ważny element edukacji muzycznej. Etiudy te są nie tylko technicznie wymagające, ale również pełne muzycznej ekspresji, co czyni je wyjątkowymi w swoim rodzaju.

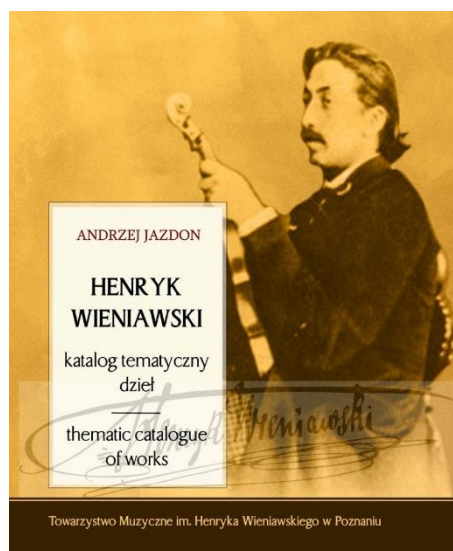
Wieniawski przez całe życie starał się łączyć działalność artystyczną z pedagogiczną. W 1862 roku przyjął propozycję objęcia stanowiska **profesora skrzypiec w Konserwatorium w Petersburgu**, jednej z najważniejszych instytucji muzycznych ówczesnej Europy. W latach 1862 -67 Wieniawski prowadził tam klasę skrzypiec i zespołów kameralnych, a jego uczniowie, tacy jak **Leopold Auer**, później stali się znanymi skrzypkami i pedagogami, kontynuując tradycje Wieniawskiego.

Podczas pobytu w Stanach Zjednoczonych dyrektor Konserwatorium Brukselskiego, **François August Gevaert**, zaproponował Wieniawskiemu posadę profesora klasy skrzypiec na miejsce sparaliżowanego Henriego Vieuxtemps'a. Stan zdrowia belgijskiego skrzypka poprawił się, ale Vieuxtemps odmówił dalszej pracy. Dopiero wtedy honorowy Wieniawski został profesorem klasy skrzypiec, a także zespołów kameralnych. Pracę rozpoczął 28.12.1874 roku i kontynuował do 27.09.1877 roku.

Jako pedagog, Wieniawski wywarł znaczący wpływ na swoich uczniów, z których wielu stało się później znanymi skrzypkami. Jego metody nauczania, skupiające się na kształtowaniu zarówno techniki, jak i wyrazistości interpretacyjnej, były nowatorskie i miały duży wpływ na rozwój sztuki skrzypcowej. Wieniawski dbał o to, aby jego uczniowie często koncertowali rozwijali własny styl, zachęcając ich do twórczego podejścia do muzyki, co uczyniło go nie tylko mistrzem techniki, ale także nauczycielem, który kształtował osobowości artystyczne. Do najlepszych uczniów Wieniawskiego należał **Leopold Lichtenberg**, którego artysta poznał w

Ameryce i nakłonił do kształcenia w Europie. Lichtenberg ukończył Konserwatorium Brukselskie z I nagrodą. Do prywatnych uczniów Wieniawskiego należał belgijski skrzypek i kompozytor, **Eugène Ysaÿe**.

Kariera kompozytorska

Jego twórczość kompozytorska rozwijała się równolegle z karierą wykonawczą. Wieniawski komponował zarówno utwory solowe, jak i orkiestrowe. Stworzył **cztery koncerty skrzypcowe** – D-dur i a-moll zaginęły - z których dwa do dziś stanowią kanon repertuaru skrzypcowego. **I Koncert skrzypcowy fis-moll** op. 14 (1853) i **II Koncert skrzypcowy d-moll** op. 22 (1862) to utwory, które ukazują nie tylko wirtuozerię kompozytora, ale także jego zdolność do tworzenia głęboko emocjonalnych i lirycznych melodii. Szczególnie **II Koncert skrzypcowy d-moll** zdobył ogromną popularność i jest często

wykonywany przez skrzypków na całym świecie. Wieniawski w swoich kompozycjach wykorzystywał bogactwo technik skrzypcowych, takich jak różnorodne rodzaje smyczkowania, złożone pasaże i trudne dwudźwięki, co czyni jego utwory wyzwaniem nawet dla doświadczonych muzyków.

Wieniawski nie ograniczał się jednak tylko do komponowania i występowania. Był również zaangażowany w życie muzyczne Europy, organizując koncerty, festiwale i konkursy. Należał do wielu prestiżowych stowarzyszeń muzycznych, a jego działalność miała ogromny wpływ na rozwój muzyki skrzypcowej w XIX wieku.

Do najważniejszych dzieł Wieniawskiego należą:

II Koncert skrzypcowy d-moll op. 22

Jeden z najbardziej znanych i cenionych koncertów skrzypcowych na świecie, skomponowany w 1862 roku. Utwór ten składa się z trzech części: *Allegro moderato*, *Romance: Andante non troppo* i *Finale: Allegro moderato (à la Zingara)*. Adresatem dedykacji był hiszpański wirtuoz skrzypiec Pablo Sarasate. To arcydzieło skrzypcowe, które wymaga od wykonawcy nie tylko technicznej biegłości, ale także zdolności do głębokiej interpretacji emocjonalnej.

I Koncert skrzypcowy fis-moll op. 14

Dedykowany królowi Prus Fryderykowi Wilhelmowi IV. Skomponowany w 1853 roku, ten koncert jest niezwykle wymagający technicznie. Składa się z trzech części: *Allegro moderato*, *Pregiera: Larghetto* i *Rondo à la Polonaise* (w rytmie poloneza). Jest to utwór pełen wirtuozowskich pasaży, które stanowią wyzwanie nawet dla najbardziej doświadczonych skrzypków.

Legenda op. 17

Skomponowana w 1859 roku i dedykowana żonie, Izabeli Hampton, *Legenda* jest jednym z najbardziej lirycznych i emocjonalnych utworów Wieniawskiego. Początkowo napisana jako część *II Koncertu skrzypcowego*, później stała się samodzielnym utworem, który zdobył ogromną popularność. Jest to utwór często wykonywany przez skrzypków na całym świecie, ceniony za swoją melodyjność i głęboki wyraz emocjonalny.

Polonez D-dur op. 4

Jedna z najwcześniejszych kompozycji Wieniawskiego, napisana w 1848 roku, gdy kompozytor miał zaledwie 13 lat. Poświęcona wirtuozowi skrzypiec Karolowi Lipińskiemu. *Polonez D-dur* jest utworem wirtuozowskim, który zyskał popularność dzięki swojej żywiołowości i charakterystycznym rytmom poloneza.

Polonez A-dur op. 21

Kolejny polonez Wieniawskiego, skomponowany w 1870 roku. Jest to utwór pełen energii i narodowej dumy, który wymaga od wykonawcy doskonałej techniki i precyzji rytmicznej. Oba polonezy Wieniawski stworzył w dwóch opracowaniach – na skrzypce i fortepian oraz na skrzypce i orkiestrę. Adresatem dedykacji jest François Van Hal.

Scherzo-Tarantella op. 16

Skomponowane w 1855 roku, *Scherzo-Tarantella* to utwór o szybkim tempie i żywiołowym charakterze (tarantella to szybki włoski taniec). Jest pełen wirtuozowskich pasaży i dynamicznych kontrastów, co czyni go jednym z ulubionych utworów koncertowych skrzypków. Wieniawski dedykował utwór swojemu profesorowi skrzypiec, Josephowi Lambertowi Massartowi.

Etiudy kaprysy op. 18

Zbiór 8 etiud napisanych w 1862 roku, które łączą w sobie elementy techniczne i muzykalne. Etiudy te są często wykorzystywane w nauczaniu skrzypków ze względu na ich wartość pedagogiczną oraz wymagania techniczne. Adresatem dedykacji był belgijski skrzypek i przyjaciel Wieniawskiego, Henri Vieuxtemps.

Dwa mazurki charakterystyczne op. 19

Dwa mazurki charakterystyczne - *Dudziarz* i *Obertas* – odzwierciedlają fascynację Wieniawskiego polską muzyką ludową. Mazurki te są pełne liryzmu i tanecznej lekkości, a jednocześnie stanowią wyzwanie techniczne dla wykonawcy. Adresatkami dedykacji były Evelyne Reisky i Wanda Młodnicka.

Fantazja na tematy z opery "Faust" op. 20

Skomponowana w 1865 roku fantazja oparta na motywach z opery Charlesa Gounoda *Faust* jest dziełem, które łączy w sobie wirtuozerię z elementami dramatycznymi i lirycznymi. Kompozycja została zadedykowana królowi Danii, Krystianowi IX. Utwór ten pokazuje zdolność Wieniawskiego do tworzenia muzycznych obrazów pełnych ekspresji i technicznej złożoności.

Souvenir de Moscou op. 6

Skomponowane w 1852 roku, to dzieło jest fantazją na tematy rosyjskie, pełne wirtuozowskich pasaży i charakterystycznych melodii. Zadedykowane Wincentowi Bobrowskiemu. Jest to utwór, który odzwierciedla wpływy muzyki rosyjskiej na twórczość Wieniawskiego.

Niezbędny spis kompozycji Henryka Wieniawskiego:

<https://www.wieniawski.pl/19-spis-kompozycji.html>

Późniejsze lata i śmierć

Na jesieni 1876 w Londynie stan zdrowia Henryka Wieniawskiego uległ znacznemu pogorszeniu. Krążyły nawet pogłoski o śmierci wirtuoza. Wieniawski zwrócił się o roczny urlop na poratowanie zdrowia, by podczas niego... znów koncertować. Mimo poważnych problemów zdrowotnych, w latach 1876-77 artysta odwiedza Wiedeń, Pragę, Kraków, Budapeszt, udaje się do Rosji i Skandynawii. Koncertuje w Szwajcarii (Genewa, Lozanna), Niemczech (Baden-Baden, Lipsku, Frankfurcie nad Menem). Schorowany, wyrusza na tournée po Skandynawii i Niemczech. Oslo, Kopenhaga, Sztokholm, Hanower, Berlin, Stuttgart, Monachium, Wrocław – kolejne miasta migoczą w błyskotliwej karierze Henryka Wieniawskiego, która coraz szybciej gaśnie.

Wieniawski cierpiał na przewlekłe choroby serca i płuc, które z czasem stały się coraz bardziej dokuczliwe. Mimo to, z uporem kontynuował działalność artystyczną, co świadczyło o jego głębokim zaangażowaniu w muzykę i niezwykłej pasji do swojego zawodu.

W styczniu 1878 roku artysta wystąpił jeszcze w niemieckim Schwerinie ze słynnym pianistą i kompozytorem **Camille Saint-Saënem**. Następnie odwiedził Holandię, Anglię i Francję, by w listopadzie przyjechać do Berlina. Pamiętnego 11.11.1878 roku Wieniawski zasłabł, wykonując swój *II Koncert skrzypcowy d-moll*. Mimo to, w grudniu pojawił się w Moskwie, grając swój, niestety zaginiony, najnowszy *Koncert skrzypcowy a-moll*.

W styczniu 1879 występował w Helsinkach. Krytyk wspominał: „Ten wieczór, gdy schorowany Wieniawski grał dla licznej publiczności z zapartym tchem słuchającej jego muzyki, wart jest zapamiętania. W tej ciszy było nabożeństwo, co nieczęsto się zdarza. Może publiczność wzruszyła się kontrastem między cierpiącym artystą a jego boską muzyką, czymś, co przypominało o życiu i wieczności⁷”.

Ostatnia próba koncertowa w życiu Wieniawskiego miała miejsce w październiku 1879 roku na Krymie. Niestety, schorowany artysta został oszukany przez impresario i trafił do szpitala dla ubogich w Moskwie. Z przykrością trzeba przyznać, że dużą część olbrzymich

⁷ „Helsingfors Dagblad”, 21 I 1879., cyt. za: Ibid.

honorariów Henryk Wieniawski tracił, grając w ruletkę.

Po tym incydencie, Wieniawski został otoczony opieką przez swojego przyjaciela, Nikołaja Rubinsteina, znanego pianistę i dyrygenta, który zaprosił go do swojego domu w Moskwie. Ostatnie tygodnie życia Wieniawski spędził w pałacu słynnej mecenaski sztuki Nadieżdy von Meck. Tam, mimo najlepszych starań lekarzy, stan Wieniawskiego nie poprawiał się. **Zmarł 31 marca 1880 roku, mając zaledwie 44 lata.**

Śmierć Wieniawskiego była wielkim ciosem dla świata muzyki. Jego odejście wywołało żałobę wśród muzyków i melomanów na całym świecie. Pogrzeb Wieniawskiego odbył się 7.04.1880 roku w kościele Św. Krzyża w Warszawie. Kondukt pogrzebowy zgromadził 40-tysięczny tłum żałobników, w tym wielu wybitnych artystów, którzy przyszli oddać hołd wielkiemu skrzypkowi i kompozytorowi. Henryk Wieniawski spoczął na Cmentarzu Powązkowskim. Jego nagrobek zdobi pomnik wyrzeźbiony przez **Andrzeja Pruszyńskiego** z inskrypcją: *Cieniom śp. Henryka Wieniawskiego, przedwcześnie dla sztuki zgasłego artysty skrzypka.*

Choć Henryk Wieniawski zmarł w relatywnie młodym wieku, jego wkład w rozwój muzyki skrzypcowej jest niezaprzeczalny. Jego twórczość i technika gry na skrzypcach, mimo upływu lat, pozostają niezwykle inspirujące dla kolejnych pokoleń muzyków. Pamięć o nim żyje nie tylko dzięki jego kompozycjom, ale także dzięki licznym inicjatywom upamiętniającym jego postać, takim jak Międzynarodowy Konkurs Skrzypcowy im. Henryka Wieniawskiego. Jego życie i twórczość są świadectwem niezwykłego talentu i determinacji, które pozwoliły mu zapisać się na stałe w historii muzyki.

Międzynarodowy Konkurs Skrzypcowy im. Henryka Wieniawskiego

Międzynarodowy Konkurs Skrzypcowy im. Henryka Wieniawskiego to jedno z najważniejszych i najbardziej prestiżowych wydarzeń muzycznych na świecie, dedykowane młodym skrzypkom. Wydarzenie to członek-założyciel Światowej Federacji Międzynarodowych Konkursów Muzycznych z siedzibą w Genewie (**World Federation of International Music Competitions – WFIMC**), powstałej w 1957 roku. Konkurs im. Wieniawskiego odbywa się co pięć lat w Poznaniu, gromadząc utalentowanych muzyków z całego świata, którzy rywalizują o laury w jednym z najstarszych i najbardziej renomowanych konkursów skrzypcowych.

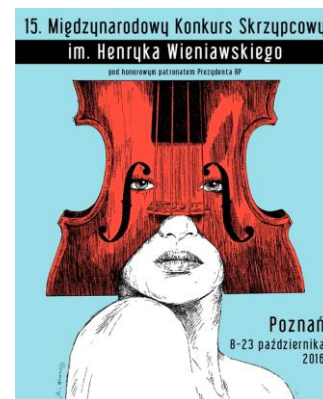
Konkurs zainicjował w 1935 roku bratanek Artysty, kompozytor Adam Wieniawski, aby uczcić setną rocznicę urodzin Henryka Wieniawskiego. Pierwsza edycja odbyła się w Warszawie i już wtedy przyciągnęła uwagę międzynarodowego środowiska muzycznego. Kolejne edycje, z wyjątkiem przerw spowodowanych II wojną światową, regularnie odbywały się w Polsce, a od 1952 roku gospodarzem wydarzenia jest Poznań, miasto o bogatych tradycjach muzycznych, w którym Henryk Wieniawski koncertował aż 16 razy.

Konkurs im. Henryka Wieniawskiego jest uznawany za jeden z najbardziej wymagających konkursów skrzypcowych na świecie. Jego uczestnicy muszą nie tylko wykazać się doskonałą techniką gry, ale także głębokim zrozumieniem muzyki oraz umiejętnością wyrażania emocji i interpretacji dzieł muzycznych. Repertuar konkursowy obejmuje utwory z różnych epok i stylów, a szczególny nacisk kładzie się na wykonania dzieł Wieniawskiego.

W ciągu lat, konkurs stał się trampoliną do międzynarodowej kariery dla wielu wybitnych skrzypków. Laureatami konkursu byli tacy artyści jak: **Ginette Neveu, Ida Haendel, Wanda Wilkomirska** czy **Bartosz Bryła**. Wielu z nich zyskało później światowe uznanie i zbudowało znakomite kariery solistyczne.

Konkurs wygrało do tej pory czterech polskich skrzypków:

- Piotr Janowski (V edycja – 1967 rok),
- Bartłomiej Nizioł (X edycja – 1991 rok),
- Piotr Pławner (X edycja – 1991 rok),
- Agata Szymczewska (XII edycja – 2001 rok).

Organizatorem konkursu jest Towarzystwo Muzyczne im. Henryka Wieniawskiego w Poznaniu, które czuwa nad jego przebiegiem i dba o wysoki poziom artystyczny wydarzeń. Jury konkursu składa się z wybitnych muzyków, skrzypków i pedagogów, którzy oceniają występy uczestników pod kątem techniki, interpretacji, muzykalności i ogólnego wyrazu artystycznego.

Nagrody w konkursie im. Wieniawskiego obejmują nie tylko prestiżowe tytuły, medale i nagrody finansowe, ale także możliwość koncertowania z renomowanymi orkiestrami i występy w prestiżowych salach koncertowych na całym świecie. Laureaci konkursu często zyskują międzynarodową rozpoznawalność i zaproszenia do współpracy z czołowymi dyrygentami i orkiestrami.

Konkurs Wieniawskiego ma również ogromny wpływ na rozwój sztuki skrzypcowej, promując młode talenty i wnosząc istotny wkład w podtrzymywanie i rozwijanie tradycji muzycznych. Dzięki konkursowi, imię Henryka Wieniawskiego i jego muzyczne dziedzictwo są wciąż żywe i inspirują kolejne pokolenia skrzypków na całym świecie.

Współczesne edycje konkursu są szeroko transmitowane w mediach, co pozwala na dotarcie do szerszej publiczności. Konkursowi towarzyszą również liczne wydarzenia towarzyszące, takie jak koncerty, warsztaty, i wykłady, które przyciągają zarówno uczestników, jak i melomanów.

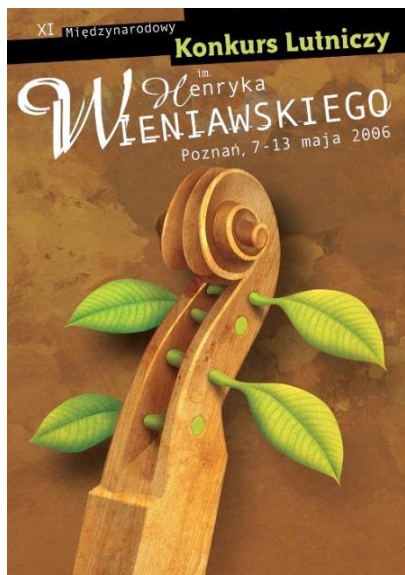
Międzynarodowy Konkurs Skrzypcowy im. Henryka Wieniawskiego, jako jedno z najważniejszych wydarzeń w świecie muzyki klasycznej, nadal odgrywa kluczową rolę w kształtowaniu kariery młodych artystów i promowaniu wysokich standardów wykonawczych w muzyce skrzypcowej.

Ostatni, 16. Konkurs zdobył nagrodę Koryfeusz Muzyki Polskiej w kategorii wydarzenie 2022 roku. Następny Konkurs odbędzie się na jesieni 2026 roku.

Więcej o Konkursie warto przeczytać na stronach:

<https://www.wieniawski.pl/mks.html>

<https://konkurs.wieniawski.pl/>

Międzynarodowy Konkurs Lutniczy im. Henryka Wieniawskiego

Międzynarodowy Konkurs Lutniczy im. Henryka Wieniawskiego to prestiżowe wydarzenie organizowane co 5 lat w Poznaniu, poświęcone sztuce lutniczej. Konkurs, którego patronem jest wybitny polski skrzypek i kompozytor Henryk Wieniawski, odbywa się od 1957 roku i jest jednym z najstarszych oraz najważniejszych wydarzeń tego typu na świecie.

Celem konkursu jest promowanie wysokiej klasy instrumentów smyczkowych, w szczególności skrzypiec i altówek, oraz wspieranie twórczości lutników z całego świata. Jury składa się z

wybitnych specjalistów w dziedzinie lutnictwa oraz muzyków, a ocenie podlegają zarówno walory artystyczne, jak i brzmieniowe instrumentów.

Wydarzenie przyciąga lutników, muzyków, a także melomanów z całego świata, tworząc wyjątkową okazję do spotkania twórców z wykonawcami, oraz do prezentacji najnowszych osiągnięć w dziedzinie lutnictwa.

Najbliższy Konkurs Lutniczy odbędzie się już na wiosnę, 9-16.05.2025 roku.

Oto kilka, mniej znanych, **ciekawostek** z życia Henryka Wieniawskiego. Oczywiście, przydadzą się w konkursie 😊:

1. **Skrzypce doskonałe** – Henryk Wieniawski posiadał kilka świetnych instrumentów. Do naszych czasów przetrwały skrzypce **Stradivari „Wieniawski” (1719)** z warsztatu legendarnego lutnika **Antonio Stradivariusa**. Te skrzypce, zbudowane w tzw. "złotym okresie" Stradivariusa, były jednymi z najdoskonalszych instrumentów tego lutnika. Ich niezwykle brzmienie w połączeniu z techniką

Wieniawskiego sprawiało, że Jego koncerty były niezapomnianym przeżyciem. Na „Wieniawskim” koncertował zwycięzca poznańskiego konkursu, Bartłomiej Nizioł. Instrument należy do prezesa firmy Daimler AG na rynek szwajcarski, zaś brzmi w rękach koncertmistrza Tonhalle Orchester Zurich.

<https://dzieje.pl/kultura-i-sztuka/skrzypce-stradivariego-w-historii-polski>,

dostęp

18.01.2025.

W ostatnich latach życia wirtuoz koncertował na skrzypcach **Giuseppe Guarneri del Gesù „Wieniawski” (1742)**. Instrument szczęśliwie przetrwał do naszych czasów i obecnie gra na nim tajwański artysta **Paul Huang**.

<https://stradivarisociety.com/instrument-collection/giuseppe-guarneri-del-gesu-cremona-1742-wieniawski/>, dostęp 18.01.2025.

W 2016 roku Muzeum Narodowe w Poznaniu kupiło skrzypce **GAND, Luthier de la Musique du Roi at du Conservatoire de Musique, 1846**, na których do 1850 grał Wieniawski. Więcej o tym wydarzeniu można przeczytać i posłuchać skrzypiec tu: https://www.rmfm24.pl/fakty/polska/news-do-poznania-trafily-skrzypce-na-ktorych-gral-11-letni-henryk,nId,2312175#crp_state=1 , dostęp 13.01.2025.

2. **Zaręczyny z przeszkodami** – Henryk Wieniawski ożenił się z Izabelą Hampton, córką angielskiego lekarza, mimo początkowego sprzeciwu jej rodziny. Jego przyszły teść uważał, że życie muzyka nie zapewni stabilności finansowej. Wieniawski musiał udowodnić swoją wartość, zanim otrzymał zgodę na małżeństwo.
3. **Wirtuoz jak Paganini** – Wieniawski był porównywany do legendarnego skrzypka Niccolò Paganiniego ze względu na swoją wirtuozerię. Jednak nie tylko technika, ale też niezwykła emocjonalność i pasja w grze sprawiały, że publiczność porównywała go do włoskiego mistrza.
4. **Konkurs Kompozytorski** – w latach 1956-1990 w Poznaniu odbywał się także Konkurs Kompozytorski im. Henryka Wieniawskiego.
5. **Laureaci Konkursu Skrzypcowego** – wśród laureatów znajdują się m.in. ojciec i syn – Dawid (1935, II nagroda) i Igor (1952, I nagroda) Ojstrach. Dawid Ojstrach został laureatem Konkursu Wieniawskiego „dopiero” w wieku 27 lat. Dla porównania, Piotr Janowski zwyciężył w wieku 16 lat, Piotr Pławner i Bartłomiej Nizioł mieli 17 lat. Zwycięzcy I edycji, 15-letnia Ginette Neveu, w wieku 30 lat zginęła w katastrofie lotniczej razem z bratem, pianistą Jeanem, przewożąc skrzypce Stradivariego z 1730 roku. Szczęśliwie zachowały się nagrania Artystki:
https://www.wieniawski.pl/ginette_neveu.html
6. **Dzieci Wieniawskiego** – Henryk i Izabela mieli ośmioro dzieci. Troje zmarło w bardzo wczesnym dzieciństwie. Zdolności muzyczne po rodzicach przejęła tylko najmłodsza córka, Irena, która komponowała pieśni, utwory na skrzypce oraz skrzypce i fortepian pod pseudonimem **Poldowski**.

Bibliografia:

Encyklopedia muzyczna PWM. *Wieniawski: od legendy do konkursu*, wydanie specjalne 2011, przedruki haseł z Encyklopedii Muzycznej PWM, część biograficzna pod red. Elżbiety Dziębowskiej, Kraków 2011.

https://casa-stradivari.com/instrument_102_en.html, dostęp 22.01.2025.

<https://dzieje.pl/kultura-i-sztuka/skrzypce-stradivariego-w-historii-polski>, dostęp 18.01.2025.

<https://dzieje.pl/wiadomosci/organizatorzy-konkursu-wieniawskiego-cieszy-nas-wsparcie-samorzadu-poznania>, dostęp 22.01.2025.

https://en.wikipedia.org/wiki/J%C3%B3zef_Wieniawski, dostęp 22.01.2025.

[https://imslp.org/wiki/Polonaise_brillante_No.2%2C_Op.21_\(Wieniawski%2C_Henri\)](https://imslp.org/wiki/Polonaise_brillante_No.2%2C_Op.21_(Wieniawski%2C_Henri)), dostęp 22.01.2025.

<https://interlude.hk/henryk-wieniawski-and-isabella-hampton-music-may-melt-the-heart-of-stone/>, dostęp 22.01.2025.

<https://interlude.hk/henryk-wieniawski-and-isabella-hampton-music-may-melt-the-heart-of-stone/>, dostęp 22.01.2025.

<https://kulturaupodstaw.pl/poznanski-wieniawski/>, dostęp 22.01.2025.

<https://meakultura.pl/artykul/nieznana-rodzina-slawnego-skrzypka-1364/>, dostęp 22.01.2025.

https://pl.wikipedia.org/wiki/Tadeusz_Wieniawski, dostęp 22.01.2025.

<https://polkomeporom.blogspot.com/2011/01/henryk-wieniawski.html>, dostęp 22.01.2025.

<https://portalmuzykipolskiej.pl/en/osoba/7531-henryk-wieniawski/biografia/2-complete-biography>, , dostęp 22.01.2025.

<https://portalmuzykipolskiej.pl/pl/osoba/7531-henryk-wieniawskikompozycje/os-czasu-kalendarium>, dostęp 22.01.2025.

https://pwm.com.pl/en/kompozytorzy_i_autorzy/5277/henryk-wieniawski/bibliografia.html, dostęp 22.01.2025.

<https://pwm.com.pl/en/sklep/publikacja/polonaise-brillante-in-a-major-op-21,henryk-wieniawski,11450,shop.htm> , dostęp 22.01.2025.

<https://stradivarisociety.com/instrument-collection/giuseppe-guarneri-del-gesu-cremona-1742-wieniawski/>, dostęp 22.01.2025.

<https://web.archive.org/web/20180902013646/https://wieniawski.lublin.pl/testimonials/>, dostęp 22.01.2025.

<https://www.hi-fi.com.pl/muzyka/sylwetki/henryk-wieniawski-skrzypmistrz-z-lublina/#single-1>, dostęp 22.01.2025.

<https://www.jstor.org/stable/23512474>, dostęp 22.01.2025.

<https://www.paulhuangviolin.com/>, dostęp 22.01.2025.
https://www.rmfm24.pl/fakty/polska/news-do-poznania-trafily-skrzypce-na-ktorych-gral-11-letni-henryk,nId,2312175#crp_state=1 , dostęp 22.01.2025.
<https://www.thestrad.com/lutherie/in-focus-the-wieniawski-stradivari-violin-of-1719/8404.article>, dostęp 22.01.2025.
https://www.youtube.com/results?search_query=wieniawski+etudes-caprices+op+10, dostęp 22.01.2025.
<https://www.youtube.com/watch?v=kYYx1-fvdeo&pp=ygUTcm96dW1pZW0gd2llbmlhd3NraQ%3D%3D>, dostęp 22.01.2025.
<https://www.youtube.com/watch?v=aUGaG-uWZgs>, dostęp 22.01.2025.
<https://www.youtube.com/watch?v=MwBm3B1lQ8o>, dostęp 22.01.2025.
<https://www.youtube.com/watch?v=nait1J2AKns>, , dostęp 22.01.2025.
https://www.youtube.com/watch?v=r6OZi2D_P98, dostęp 22.01.2025.
<https://www.youtube.com/watch?v=tbIHHfjas68>, dostęp 22.01.2025
<https://www.youtube.com/watch?v=9f4vAOMxlWg>, dostęp 22.01.2025.
<https://www.youtube.com/watch?v=eNqUcdII-EQ>, dostęp 22.01.2025.
<https://www.wieniawski.pl/mks.html>, dostęp 22.01.2025.
https://www.wieniawski.pl/zyciorys_henryka_wieniawskiego_czesc_1.html
https://www.wieniawski.pl/zyciorys_henryka_wieniawskiego_czesc_2.html
dostęp: 13.01.2025.
<https://zpe.gov.pl/a/wybrani-kompozytorzy-xix-w---henryk-wieniawski/DfAHSGvfP>, dostęp 22.01.2025.
Towarzystwo im. Henryka Wieniawskiego – dokument *Wieniawski: born to be star*,
dostęp: 20.01.2025.

Serdecznie dziękujemy Nauczycielom Sekcji Teorii z Państwowej Szkoły Muzycznej I i II stopnia im. Fryderyka Chopina w Olsztynie za organizację Makroregionalnego Konkursu „Życie i Twórczość Henryka Wieniawskiego” 30.03.2023 i przesłane materiały, które były inspiracją w stworzeniu tego skryptu.

Opracowanie: Anna Osowska i Katarzyna Trzeciak

Państwowa Szkoła Muzyczna I stopnia nr 5 im. Henryka Wieniawskiego w Warszawie